

Uutta ARTTU2-ohjelmasta

ARTTU2-TUTKIMUSOHJELMAN JULKAISUSARJA ■ NRO 8/2016

ARTTU2
Tutkimusohjelma Forskningsprogrammet

Kuntapäättäjien kokemukset häirinnästä ja uhkailusta vuonna 2015

Siv Sandberg, Åbo Akademi

Raportin sisältö

Taustaa

Näkyvät päättäjät kokevat eniten häirintää
Kuntien väliset vaihtelut merkittäviä – kuntaryhmien väliset vaihtelut eivät
Sanallista häirintää eri kanavissa
Häirinnän syinä päätösten vastustaminen, asiakysymykset ja yhteiskunnallinen ilmapiiri
Kirjallisuus
Liitetaulukot

KESKEISIÄ TULOKSIA:

Neljännes (25 %) kuntien luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista on kokenut häirintää tai uhkailua asemansa vuoksi.

Näkyvät päättäjät – johtavat viranhaltijat (36 %) sekä hallituksen jäsenet (33 %) – kokevat enemmän häirintää kuin rivivaltuutetut (24 %) ja lautakuntajäsenet (13 %).

Yleisimpiä uhkailun muotoja ovat asiaton palaute mediassa sekä muut sanallisen uhkailun muodot. Suoranaista väkivaltaa tai ilkivaltaa on vähän.

Häirintä liittyy usein päätösten vastustamiseen. Ajankohdittaiset asiakysymykset, kuten esimerkiksi tuulivoima, kuntajohtajan erottamisprosessi tai vastaanottokeskuksen perustaminen, lisäävät julkisuutta ja tämän myötä myös asiattoman palautteen määrää.

Kokemukset häirinnästä ja uhkailusta vaihtelevat voimakkaasti kunnasta toiseen. Eri kuntaryhmien välillä ei ole juurikaan eroja.

Taustaa

Osana syksyllä 2015 toteutettua ARTTU2-tutkimusohjelman päättäjätutkimusta selvitettiin luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokemuksia häirinnästä ja uhkailusta luottamustehtävän tai virka-aseman vuoksi. Kyselyn kohdejoukko koostui ARTTU2-tutkimuskuntien valtuutetuista, hallitusten jäsenistä, lautakuntajäsenistä sekä johtavista viranhaltijoista.

Päättäjätutkimuksen kysymykset häirinnästä ja uhkailusta:

- Oletko itse tai onko läheisesi joutunut luottamus- tai virkatehtäviesi takia väkivallan tai sen uhkausten tai muun tyyppisen häirinnän kohteeksi tämän valtuustokauden aikana?
- Millaisen väkivallan, sen uhkauksen tai muun häirinnän kohteeksi sinä (tai läheisesi) olet joutunut?
- Millainen on käsityksesi uhkailun tai väkivallan syystä?

Kokemukset häirinnästä ja uhkailusta ovat jossain määrin subjektiivisia. Esimerkiksi negatiivissävyinen lehtikirjoittelu, jonka yksi vastaaja kokee uhkailuna, voi toisen mielestä olla osa normaalia vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa. Julkiseen luottamustoiimeen kuuluu tietyn asteinen kritiikin kohteena oleminen. Siitä huolimatta kokemukset uhkailusta ja väkivallasta ovat huolena aihe kunnallisen demokratian kannalta. Kunnallinen demokratia, ja kansalaisyhteiskunta laajemmin, perustuu ihmisten halukkuuteen ottaa hoitaakseen julkisia luottamustehtäviä. Kokemukset siitä, että luottamustehtävän tai kunnallisen viran hoitaminen vaarantaa omaa turvallisuutta ja mielenrauhaa, voivat johtaa siihen, että halukkuus ottaa vastaan julkisia luottamustehtäviä vähenee ja johtavien viranhaltijoiden rekrytointi vaarantuu. Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden työskentelyilmapiiri on näin ollen missä suurimmassa määrin ydinkysymys kunnallisen

demokratian tulevaisuuden kannalta (Sveriges Kommuner och Landsting 2013, 12–14).

Kunnallisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokema häirintä ja uhkailu nostettiin julkisen keskustelun aiheeksi Suomessa noin kymmenen vuotta sitten. Tätä ennen asia oli nousut puheen- ja huolenaiheeksi Ruotsissa, missä luottamushenkilöiden kokema häirintä oli lisääntynyt tuntuvasti 2000-luvulla. Kuntaliitto selvitti johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokemuksia uhkailusta ja väkivallasta vuosina 2006 ja 2008 (Kuntalehti 2006; Kuntalehti 2008, Kuntaliitto 2008). Kuntaliiton tekemät ja Kuntalehden raportoimat kyselyt suunnattiin kuntien korkeimmalle johdolle, eli kuntajohtajille sekä valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajille. Vuoden 2008 kartoituksessa 45 prosenttia kyselyyn vastanneista ilmoitti joutuneensa jonkinlaisen uhkailun tai häirinnän kohteeksi (Kuntaliitto 2008).

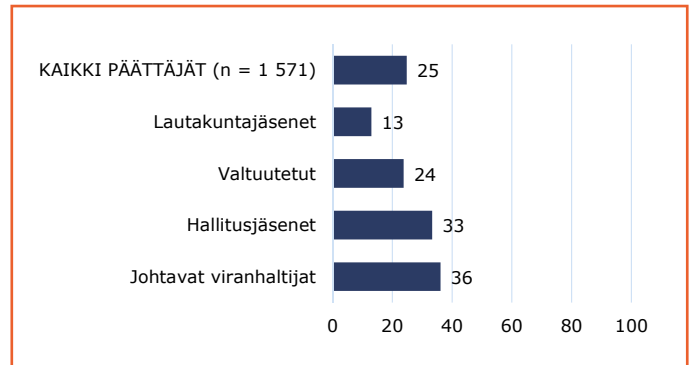
Ruotsissa tehdyt selvitykset luottamushenkilöiden kokemasta häirinnästä

Ruotsissa rikostorjunnasta vastaava viranomainen, Brottsförebyggande rådet (Brå), tekee joka toinen vuosi laajan kartoituksen luottamushenkilöiden kokemasta häirinnästä. Joka toinen kysely tehdään vaalivuonna, joka toinen valtuustokauden keskivaiheella. Brån kyselyn kohdejoukkoon kuuluu laaja joukko valtuutettuja, ei vain johtavia luottamushenkilöitä. Kohdejoukko vastaa näin ollen paremmin vuoden 2015 syksyllä tehdyn ARTTU2-päättäjäkyselyn kohdejoukkoa. Brån selvityksen mukaan 28 prosenttia kunnallisista luottamushenkilöistä raportoi häirintäkokemuksista vaalivuonna 2014. Edellisessä tutkimuksessa, joka tehtiin keskellä vaalikautta vuonna 2012, kaksi kymmenestä (20 %) päättäjistä raportoi häirintäkokemuksista. Vaalivuosi tuo näkyvyyttä politiikalle ja sen tekijöille ja johtaa lisääntyneisiin yhteydenottoihin sekä hyvässä että pahassa (Brå 2015, 28–29). ARTTU2 -päättäjätutkimuksen tulokset, joiden mukaan vajaa 25 prosentti vastaajista oli kokenut häirintää, ovat näin ollen linjassa Brån tutkimusten ja myös muiden ruotsalaistutkimusten kanssa (esim. SCB 2013).

Näkyvät päättäjät kokevat eniten häirintää

Häirintäkokemukset aseman mukaan

Laajalle luottamushenkilöryhmälle osoitettu kysely tuo monella tavalla esille kuntopolitiikan kaksijakoisuuden. Johtavat viranhaltijat ja pieni joukko luottamushenkilöistä – lähinnä puheenjohtajat ja kunnanhallitus – toimivat kunnan kasvoina ulospäin. Muut luottamushenkilöt ovat suurelle yleisölle melko tuntemattomia, mikä heijastuu myös häirintäkokemuksiin (kuvio 1, liitetaulukko 1). Vähiten uhkailua tai häirintää kokevat lautakuntajäsenet; vain 13 prosenttia lautakuntajäsenistä, jotka eivät ole valtuutettuja tai hallituksen jäseniä, ilmoitti kokeneensa uhkailua tai häirintää luottamustehtävänsä vuoksi. Valtuutetuista vastaavasti vajaa neljännes (24 %) raportoi häirintäkokemuksista. Sen sijaan johtavista viranhaltijoista useampi kuin joka kolmas (36 %) ja kunnanhallituksen jäsenistäkin kolmasosa (33 %) on joutunut häirinnän kohteeksi valtuustokauden aikana.

Kuvio 1. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa vastaajan aseman mukaan tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1571).

*Tarkka kysymysmuotoilu: Oletko itse, tai onko läheisesi joutunut luottamus- tai virkatehtäviesi takia väkivallan tai sen uhkausten tai muun tyyppisen häirinnän kohteeksi tämän valtuustokauden aikana?"

Häirintäkokemukset sukupuolen mukaan

Päättäjien sukupuolen mukainen tarkastelu (taulukko 1) osoittaa, että kyselyyn vastanneista naisista 26 % ilmoitti kokeneensa häirintää asemansa vuoksi. Vastaava osuus on miehillä hieman pienempi eli 24 %. Ero ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkittävä. Tulos vastaa ruotsalaistutkimusten havaintoja, joiden mukaan miehet ja naiset kokevat suurin piirtein saman verran häirintää luottamustehtävänsä takia (Brå 2015, 89).

Taulukko 1. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa sukupuolen mukaan tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1 571)

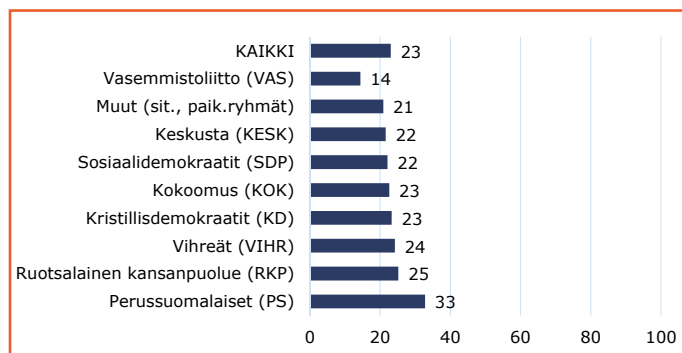
Sukupuoli	Häirintää kokeneet, %	Vastaajien lkm
Naiset	26,3	670
Miehet	23,8	875
KAIKKI	24,8	1 571

Häirintäkokemukset puolueen mukaan

Puolueen mukaisessa tarkastelussa (kuvio 2, liitetaulukko 2) erottuu kaksi puoluetta; Perussuomalaiset ja Vasemmistoliitto. Perussuomalaisten luottamushenkilöiden keskuudessa koettiin useimmin häirintää luottamustehtävänsä vuoksi; häirintää kokeneita oli joka kolmas (33 %) kyselyyn vastanneista. Vähäisintä häirintäkokemukset olivat puolestaan Vasemmistoliiton luottamushenkilöiden keskuudessa; vain 14 % koki häirintää ja uhkailuja toiminnassaan.

Koska puolueiden asema vaihtelee kunnasta toiseen, on vaikea arvioida täsmällisiä syitä puolueiden välisille vaihteluille. Ruotsalaistutkimuksissa Ruotsidemokraattien luottamushenkilöt raportoivat muiden puolueiden luottamushenkilöitä useammin häirinnästä, mikä on liitetty puolueen asemaan melko uutena tulokkaana puoluekentällä sekä sen avoimen populistiseen – ja näin ollen näkyvään – politiikkaan (SCB 2013, 68). Perussuomalaisten luottamushenkilöiden muita korkeammat häirintäkokemusluvut voivat osittain liittyä samaan ilmiöön. Avoimissa vastauksissa puoluetusta nousee esille, kun vastaajat etsivät

syitä epäasialliseen palautteeseen. Usean puolueen edustajilla on kokemus siitä, että puolueesta on hänen osaltaan syy häirinnälle: ”Kokoomuslainen on aina hyvä syntipukki kaikkeen pahaan maailmassa”, ”Varmaan siksi, että olen Perussuomalainen”, ”Vihreisiin puolueena liittyvät aggressiot”.

Kuvio 2. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa puolueen mukaan tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1 355)

Kuntien väliset vaihtelut merkittäviä – kuntaryhmien väliset vaihtelut eivät

Kuntien väliset vaihtelut siinä, miten suuri osuus päättäjistä on joutunut häirinnän kohteeksi, ovat merkittäviä (vrt. liitetäulukko 3), mutta näyttävät liittyvän yksittäisen kunnan ominaisuuksiin ja tapahtumiin, pikemminkin kuin tilastollisiin taustaominaisuuksiin. Kuten taulukko 2 osoittaa, kuntakokoluokkien väliset erot ovat pieniä. Pienimpien eli alle 5 000 asukkaan ja suurimpien, yli 100 000 asukkaan kuntien päättäjät kokevat kuitenkin jonkin verran enemmän häirintää kuin vastaajat yleensä.

Yhden mittauksen perusteella on vaikeata arvioida, onko taustalla pitkäaikaisempi jännite kuntalaisten ja päättäjien välillä vai ko yksittäisen tapahtuman tai prosessin laukaisema tilapäinen ilmiö. Joidenkin kuntien kohdalla uhkailu- ja häirintäkokemusten yleisyys on liitettävissä kyselyajankohtana meneillään olleeseen tai juuri päättyneeseen prosessiin. Esimerkiksi Askolan kunnassa kuntajohtajan erottamisprosessi oli kyselyajankohdalla syksyllä 2015 vireillä, ja Vöyrin kunnassa vastaava prosessi päättyi alkuvuodesta 2015.

Taulukko 2. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa kuntakokoluokittain tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1 571)

Kuntakokoluokka	Häirintää kokeneet, %	Vastaajien lkm
Alle 5 000 as.	28,7	150
5 000–10 000 as.	25,9	143
10 001–20 000 as.	23,1	268
20 001–50 000 as.	21,0	257
50 001–100 000 as.	23,7	334
Yli 100 000 as.	28,0	403
KAIKKI	24,8	1 571

Sanallista häirintää eri kanavissa

Häirintää tai uhkailua kokeneita vastaajia pyydettiin yksilöimään, millaista häirintää he ovat kokeneet (taulukko 3).

Taulukko 3. Erityyppisen väkivallan, sen uhkauksen tai häirinnän kohteeksi joutumisen yleisyys ARTTU2-kuntien päättäjien keskuudessa vuonna 2015*. (% häirinnän kohteeksi joutuneista, n = 390)

Häirinnän tai uhkailun tyyppi	% vastanneista kokenut	Vastaajien lkm (yht. 390)
Asiatonta palautetta mediassa (esim. yleisönosastot, tekstiviestipalstat ja lehtien kommenttikentät)	59,5	232
Sanallisia uhkauksia/huutoa/aggressiota kasvoista kasvoihin	38,5	150
Uhkauksia postin, sähköpostin tai tekstiviestin välityksellä	33,3	130
Uhkauksia puhelimitse	27,4	107
Uhkauksia sosiaalisessa mediassa	24,6	96
Ilkivalta	4,1	16
Seksuaalinen häirintä	3,6	14
Pahoinpitely tai pahoinpitelyn yritys	1,8	7
Jokin muu tapa, muu mikä?	10,8	42

*useampi vastaus yhdeltä kuntapäättäjältä mahdollinen.

Valtaosa häirinnästä ja uhkailusta on sanallista uhkailua, joko mediassa tai henkilökohtaisesti. Vajaa 60 prosenttia häirintää kokeneista ovat joutuneet asiattoman mediapalautteen kohteeksi esimerkiksi lehtien yleisöosastoilla tai kommenttikentillä. Seuraavaksi yleisimmät häirintämuodot ovat sanalliset uhkaukset kasvoista kasvoihin (39 %) sekä uhkaukset postin, sähköpostin tai tekstiviestin välityksellä (33 %). Sosiaalisen median vallankumous ei näy tuloksissa, mikä todennäköisesti liittyy siihen, että harvat kunnalliset luottamushenkilöt esiintyvät nimenomaisesti luottamushenkilöinä sosiaalisessa mediassa.

Ilkivalta, seksuaalinen häirintä ja pahoinpitely tai sen yritys ovat harvinaisia. Alle 20 henkilöä yhteensä melkein 1 600 vastaajasta raportoivat kokeneensa tällaista kouriintuntuvaa häirintää. Mitä suuremman tulokset vastaavat aikaisempien tutkimusten havaintoja (Kuntaliitto 2008, Brå 2015).

Esimerkkejä avoimista vastauksista vaihtoehtoon ”muu, mikä?” on koottu faktalaatikkoon 1. Vastauksissa korostuu poliittisen järjestelmän sisäinen häirintä, esimerkiksi luottamushenkilöiden epäasiallinen käytös viranhaltijoita kohtaan, luottamushenkilöiden väliset jännitteet, ryhmästä pois sulkeminen sekä epäasiallisiksi koetut valitukset. Jotkut vastaajat nostavat ”muu, mikä”-otsikon alla esille erilaisia uhkaavia tapahtumia, esimerkiksi postilaatikon räjäyttämisen tai puukotusuhkaus, joita vastaajat itse eivät ilmeisesti miellä väkivallan uhaksi tai ilkivallasta, mutta jotka asiasisältönsä vuoksi kuuluisivat siihen kategoriaan. Näkyvän uhkailun ja väkivallan lisäksi viranhaltijat ja luottamushenkilöt kokevat myös hiljaista häirintää: poissulkemista ja toimintaa selän takana.

Häirinnän syinä päätösten vastustaminen, asiakysymykset ja yhteiskunnallinen ilmapiiri

Häirintä liittyy useimmin tiettyyn päätökseen tai asiakysymykseen (49 %), mikä vastaa aikaisempien tutkimuksien tuloksia (Brä 2015, 91; Kuntaliitto 2008). Noin 17 prosenttia vastaajista kokee, että häirintä ja uhkailu liittyvät omaan persoonaan tai henkilösuhteisiin. Jopa neljännesosa vastaajista valitsi vaihtoehdon ”muut syyt, mitkä?” Avointen vastausten perusteella muut syyt liittyvät ajankohtaisiin asiakysymyksiin, puoluepolitiikkaan sekä yleiseen ilmapiiriin. (taulukko 4)

Kysely tehtiin syksyllä 2015, jolloin pakolaisvirta Suomeen lisääntyi nopeasti ja useassa kunnassa jouduttiin päättämään nopealla aikataululla mm. vastaanottokeskusten perustamisesta (Sisäministeriö 2016). Maahanmuutto ja vastaanottokeskukset nousevat vastauksissa useimmiten esille ilmapiiriin vaikuttaneista asiakysymyksistä. Muita asiakysymyksiä, joita koetaan olevan häirinnän taustalla, ovat muun muassa tuulivoima, sosiaali- ja terveystieteiden leikkaukset sekä kuntajohtajan erottamisprosessi. Yleisesti ottaen, kysymykset, jotka jakavat poliittisia päättäjiä vahvasti, voivat johtaa uhkailuihin ja häirintään luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita kohtaan.

Taulukko 4. Häirinnän kohteiksi joutuneiden kuntapäättäjien käsitykset uhkailun tai väkivallan syistä ARTTU2-tutkimuskunnissa vuonna 2015. (% vastanneista, n = 390).

Uhkailun tai väkivallan syyt	% häirinnän kohteeksi joutuneista
Päätösten vastustaminen	48,8
Henkilöön/henkilösuhteisiin liittyvät syyt	17,4
Ei mitään käsitystä syistä	8,3
Muut syyt, mitkä?	25,5
Yhteensä	100 %

Monet vastaajat ovat maininneet, että yleisen yhteiskunnallisen ilmapiirin kiristyminen heijastuu kritiikkinä yksittäisiä ihmisiä kohtaan: ”Yleinen ilmapiiri maanlaajuisesti ohjailee myös negatiivista tunnetilaa, joka ryöpsähtelee ajoittain henkilöitä kohtaan.” Moni kokee myös, että häirinnän ja uhkailujen takana on kuntalaisten ymmärtämättömyys siitä, miten poliittiset prosessit toimivat ja miten paljon yksittäinen päättäjä voi vaikuttaa asiaan: ”Tietämättömyys tosiasioista ja yhden henkilön vaikutusmahdollisuuksista asioihin”, ”Ihmiset tarvitsevat syyllisen huonoksi kokemuksiensa päätöksiksi. Virkamiehet ovat hyviä syntipukkeja, kun he joutuvat virkansa puolesta nielemään kaiken”.

Faktalaatikko 1. Esimerkkejä avoimista vastauksista kysymykseen ”Millaisen väkivallan, sen uhkauksen tai muun häirinnän kohteeksi sinä (tai läheisesi) olet joutunut?”, vastausvaihtoehto ”muu, mikä?”

Poliittisen järjestelmän sisäinen häirintä

”Luottamushenkilöiden asiaton käytös”
 ”Haistattelu toisen valtuutetun taholta”
 ”Asiatonta valitusta lautakunnalle”
 ”Erottaminen puolueen paikallisyhdistyksestä”
 ”Eräiden oman ryhmän jäsenten syrjintä”

Uhkailut ja ilkivalta

”Perätön rikosilmoitus”
 ”Puhelinhäirintää ilman uhkailua”
 ”Postilaatikon räjäyttely”
 ”Hot om knivhuggning som uttalades på offentlig plats, med flera vittnen”

Hiljainen häirintä

”Pahan puhuminen selän takana. Lapsiin kohdistettu koulussa luokkakavereiden toimesta”
 ”Selän takana tapahtuvaa puuhastelua”

Julkisuus

”Media itse syyllistyy uhkailuun ja kiristykseen”
 ”Tiettyjen yhteisöjen jäsenkirjeet, joissa haukuttu ”kehityksen jarruttajaksi”
 ”Asiatonta viestittelyä (huorittelua) Facebookin poliittikosivullani”

Pahoinvoinnin purkaminen julkisella paikalla

”Yleistä pahoinvointia, joka puretaan huutamalla kaikille torilla seisoville poliitikoille, jotta henkilöille tulisi edes vähäksi aikaa parempi olo. Yleensä kahvikupin antaminen ja keskustelu rauhoittavat henkilön pahaa mieltä”

Faktalaatikko 2. Esimerkkejä avoimista vastauksista kysymykseen ”Millainen on käsityksesi uhkailun tai väkivallan syistä?”

Asiakysymykset

”Kaikki liittyy pakolaiskeskusteluun. Avoin keskustelu pakolaisten tuomista ongelmista katsotaan aiheettomaksi ja asiasta pitäisi olla hiljaa, ei saa puhua asiasta. Pitäisi tuoda vain hyviä asioita esille”
 ”Vastaanottokeskustoiminnan kannattaminen”
 ”Försök att påverka min åsikt i vindkraftsfrågan”
 ”Kaivoskeskustelu”
 ”Keskittämisen vastustaminen. Molempien keskustusten tasa-vertaisen kehittämisen puolustaminen”.

Puoluepolitiikkaan ja poliittiseen järjestelmään liittyvät syyt

”Ihmiset eivät ajattele poliitikkoja yksilöinä ja ihmisinä, vaan yksittäinen poliitikko joutuu vastaamaan koko puolueesta ja sen koko historian aikana tekemistä päätöksistä.”
 ”Minoritet som inte kan foga sig i beslut”
 ”Väärä puoluekanta”
 ”Vanhojen päätösten (jo paljon ennen omaa luottamusmieskauttani) aiheuttaneet mielipahat”
 ”Kuntavaalien äänimäärässä olen ollut liian ylivoimainen”
 ”Oma kanta jää häviölle julkisissa päätöksentekokoneistossa”
 ”Pettymys vallanjakoon”

Yleinen ilmapiiri ja ihmisten putteelliset tiedot päätöksenteosta

”Yleinen tarve päästä ruikuttamaan. Kateuden sekainen äänessä olemisen tarve”
 ”Allmänt missnöje och frustration”
 ”Tietämättömyys tosiasioista ja yhden henkilön vaikuttamismahdollisuuksista asioihin”
 ”Oikean tiedon puute luottamushenkilön päätösten ja mieliteiden syistä ja perusteluista, väärinymmärrykset”
 ”...halu ”näyttää takaisin” henkilöille jotka tekevät työtä kunnan puolesta vapaaehtoisesti myös ilman palkkiota”
 ”Yleinen käyttäytymisen muutos ja somen mukanaan tuoma muutos tällä hetkellä”.

Kirjallisuus

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015): Politikernas trygghetsundersökning 2015. Förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014. Rapport 2015:23.

Kuntalehti 10/2006: "Uhkailu on jo arkea".

Kuntalehti 09/2008: "Seurantatutkimus: Uhkailu on arkipäivää. Internet ja tekstarit häirinnän uusi väline".

Kuntaliitto (2008): Kuntapäättäjien kokema uhkailu. Ppt-esitys huhtikuu 2008. Marianne Pekola-Sjöblom.

Sisäministeriö (2016): Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2016. Sisäministeriön julkaisu 21/2016. Maahanmuutto.

Statistiska centralbyrån SCB (2013): Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige – en studie om representativitet, avhopp och synen på uppdraget. Demokratistatistisk rapport nr 15. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Sveriges Kommuner och Landsting (2014): Hot och våld mot förtroendevalda.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa vastaajan aseman mukaan tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1 571)

Asema	Häirintää kokeneet, %	Vastaajien lkm
Hallituksen jäsen (henkilöllä voi olla myös valtuusto- tai lautakuntapaikka)	33,3	348
Valtuuston jäsen (henkilöllä voi olla myös lautakuntapaikka)	23,8	597
Lautakunnan jäsen (ei valtuutettu)	13,0	386
Johtava viranhaltija	36,1	216
KAIKKI	24,8	1 571

*Tarkka kysymysmuotoilu: Oletko itse, tai onko läheisesi joutunut luottamus- tai virkatehtäviesi takia väkivallan tai sen uhkausten tai muun tyyppisen häirinnän kohteeksi tämän valtuustokauden aikana?

Liitetaulukko 2. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät ARTTU2-kunnissa puolueen mukaan tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista, N = 1 355)

Puolue	Häirintää kokeneet, %	Vastaajien lkm
Kokoomus (KOK)	22,6	252
Kristillisdemokraatit (KD)	23,3	43
Perussuomalaiset (PS)	32,8	131
Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)	25,2	127
Keskusta (KESK)	21,6	259
Sosiaalidemokraatit (SDP)	22,1	285
Vasemmistoliitto (VAS)	14,4	90
Vihreät (VIHR)	24,2	95
Muut (sitoutumattomat, paikalliset ryhmät)	20,9	67
KAIKKI	23,0	1 355

Liitetaulukko 3. Häirintää* kokeneet kuntapäättäjät kunnittain tarkasteltuna vuonna 2015. (% kyselyyn vastanneista ARTTU2-tutkimuskunnissa, N = 1 355).

ARTTU2-tutkimuskunta	Häirintää kokeneet, %	Vastaajien lkm
Askola	50,0	16
Espoo	23,2	82
Hattula	23,8	21
Hirvensalmi	64,3	14
Hollola	35,5	31
Hämeenlinna	17,1	41
Inari	16,7	18
Jyväskylä	22,0	13
Kankaanpää	20,0	25
Keitele	13,6	21
Kemiönsaari	32,1	28
Keuruu	43,2	37
Kokkola	21,3	61
Kotka	20,3	69
Kurikka	13,9	36
Kuusamo	13,3	30
Lappeenranta	20,0	40
Lempäälä	15,0	40
Liperi	50,0	38
Mikkeli	25,0	72
Mustasaari	17,0	47
Nivala	10,5	19
Oulu	24,1	58
Paltamo	9,5	21
Parkano	10,7	28
Petäjävesi	26,3	19
Pudasjärvi	29,4	17
Raasepori	28,6	42
Raisio	6,8	44
Rautalampi	17,6	17
Salo	38,2	55
Sipoo	8,3	36
Säkylä	34,6	26
Tampere	38,5	52
Tornio	23,1	39
Turku	27,7	65
Vaasa	19,3	57
Vantaa	32,6	89
Vimpeli	25,0	16
Vöyri	38,7	31
KAIKKI	24,8	1571

HUOM! Kuntakohtaiset vastausmäärät ovat usein pieniä ja tulokset raportoitava/tulkittava harkiten.

Päättäjätutkimus 2015 osana ARTTU2-tutkimusohjelmaa

Sähköinen päättäjäkysely tehtiin osana ARTTU2-tutkimusohjelmaa syys-joulukuussa 2015.

Kohdejoukkona oli 40 ARTTU2-kunnan valtuustojen, hallitusten ja lautakuntien kaikki jäsenet sekä johtavat viranhaltijat, yhteensä 3 652 henkilöä. Kyselyn kokonaisvastausprosentti oli 43,2 (1 578 vastausta). Valtuutettujen vastausprosentti oli 54,2 (932/1 718 vastausta). Kysely lähetettiin myös Hollolan kanssa kuntaliitoksen 1.1.2016 toteuttaneen Hämeenkosken ja Säskylän kanssa kuntaliitoksen v. 2016 toteuttaneen Köylin päättäjille.

Vastaavia päättäjäkyselyjä on aikaisemmin tehty vuosina 1995, 1999, 2003 ja 2010 osana KuntaSuomi 2004- ja Paras-ARTTU-tutkimusohjelmia.

Aiempien päättäjäkyselyjen raportit:

- Pikkala Sari (toim.) (1997): Kunnat ja päättäjät. KuntaSuomi 2004 -tutkimuksia nro 9. Acta nro 85. Suomen Kuntaliitto.
- Helander Voitto, Pikkala Sari, Sandberg Siv & Grönholm Sam (2003): Päättäjien areenat ja yhteydet. KuntaSuomi 2004 -tutkimuksia nro 42. Acta nro 161. Åbo Akademi & Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=117
- Pikkala, Sari (2005): Kunta päättäjän perspektiivistä. Tutkimus kuntien luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista 1995–2003. Acta nro 176. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=224
- Sandberg Siv (2012): Paras-uudistus kuntapäättäjän silmin. Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 20. Acta nro 235. Åbo Akademi & Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2681

Lisätietoja Päättäjätutkimuksesta 2015: www.kunnat.net/arttu2 > Osaprojektit > Päättäjätutkimus 2015

ARTTU2-tutkimuskunnat

Askola, Espoo, Hattula, Hirvensalmi, Hollola, Hämeenlinna, Inari, Jyväskylä, Kankaanpää, Keitele, Kemiönsaari, Keuruu, Kokkola, Kotka, Kurikka, Kuusamo, Lappeenranta, Lempäälä, Liperi, Mikkeli, Mustasaari, Nivala, Oulu, Paltamo, Parkano, Petäjävesi, Pudasjärvi, Raasepori, Raisio, Rautalampi, Salo, Sipoo, Säskylä, Tampere, Tornio, Turku, Vaasa, Vantaa, Vimpeli, Vöyri. Päättäjätutkimuksessa 2015 mukana olivat myös Hämeenkoski (kuntaliitos Hollolan kanssa 2016) ja Köyliö (kuntaliitos Säskylän kanssa 2016)

ARTTU2-tutkimusohjelma

Kunnissa toteutettujen ja tulevien uudistusten arviointitutkimusohjelma 2014–2018 eli ARTTU2 on useasta osaprojektista koostuva tutkimuskokonaisuus. Sen tavoitteena on tuottaa systemaattista ja vertailukelpoista tutkimustietoa kuntien koskevien uudistusten ja kehittämistoiminnan vaikutuksista. Se selvittää, miten uudistukset ovat vaikuttaneet mm. kuntien palveluihin, talouteen, demokratiaan ja johtamiseen, henkilöstövoimavaroihin sekä yhdyskuntarakenteeseen ja elinvoimaan.

Ohjelmassa on mukana 40 tutkimuskuntaa, jotka edustavat erikokoisia ja -tyyppisiä kuntia eri puolilta Suomea. ARTTU2 on jatkoa vuosina 2008–2012 toteutetulle, vastaavantyyppiselle Paras-arviointitutkimusohjelmalle.

Ohjelma on eri tutkimus- ja rahoittajatahojen yhteinen, ja sitä koordinoi Kuntaliitto.

Lisätietoja ARTTU2-tutkimusohjelmasta: www.kunnat.net/arttu2